

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 23.8.2010
COM(2010) 428 galīgā redakcija

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI,
pamatojoties uz 22. pantu Padomes 2006. gada 6. oktobra Pamatlēmumā 2006/783/TI
par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu konfiskācijas rīkojumiem**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI,

pamatojoties uz 22. pantu Padomes 2006. gada 6. oktobra Pamatlēmumā 2006/783/TI par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu konfiskācijas rīkojumiem

1. IEVADS

1.1. Priekšvēsture

Ar Pamatlēmumu 2006/783/TI piemēro savstarpējas atzīšanas principu konfiskācijas rīkojumiem, ko izdevusi krimināltiesā, lai veicinātu konfiskācijas rīkojumu izpildi dalībvalstī, kas nav tā valsts, kurā konfiskācijas rīkojums izdots. Pamatlēmums attiecas uz visiem nodarījumiem, attiecībā uz kuriem var izdot konfiskācijas rīkojumus. Attiecībā uz pamatlēmumā uzskaitītajām 32 nodarījumu kategorijām ir atceltas dubultās sodāmības pārbaudes.

1.2. Dalībvalstu paziņojumi

Līdz 2010. gada februāra beigām Komisija bija saņēmusi paziņojumus par pamatlēmuma noteikumu transponēšanu valsts tiesību aktos no šādām 13 dalībvalstīm: **Austrijas, Čehijas, Vācijas, Dānijas, Somijas, Īrijas, Ungārijas, Latvijas, Nīderlandes, Polijas, Portugāles, Rumānijas un Slovēnijas**. Īrija paziņojumam nepievienoja īstenošanas tiesību aktu. HU un DE iesniedza vienīgi neoficiālu paziņojumu.

Septiņas dalībvalstis (**Beļģija, Kipra, Grieķija, Spānija, Francija, Itālija un Lietuva**) informēja Komisiju par attiecīgo tiesību aktu sagatavošanas procesu valsts līmenī. Tomēr neviena no šīm dalībvalstīm līdz 2010. gada februāra beigām nebija pieņēmusi šos tiesību aktus, nedz arī informējusi Komisiju.

Lielākā daļa dalībvalstu, kuras iesniedza paziņojumu Komisijai, bija pareizi transponējušas pamatlēmumu, izņemot tā 8. pantu par neatzīšanas iemesliem. Lielākā daļa paziņojumā iekļāva neatzīšanas papildu iemeslus, kuri nebija paredzēti pamatlēmumā. Tas ievērojami ierobežo pamatlēmuma piemērošanas jomu un ir pretrunā ar to. Dažas dalībvalstis pamatlēmumu transponēja tikai daļēji.

Ne paziņojumi, ne informācija par transponēšanas procesu netika saņemta no šādām 7 dalībvalstīm: **Bulgārijas, Igaunijas, Luksemburgas, Maltas, Zviedrijas, Slovākijas un Apvienotās Karalistes**.

1.3. Metode un vērtēšanas kritēriji

Pamatlēmuma 22. pantā ir paredzēts, ka Komisija sagatavo rakstisku ziņojumu par dalībvalstu veiktajiem pasākumiem, lai līdz 2008. gada 24. novembrim panāktu atbilstību šā pamatlēmuma prasībām. Komisijai bija savlaicīgi jāpagatavo šis ziņojums, lai Padome līdz 2009. gada 24. novembrim varētu novērtēt, kādā mērā dalībvalstis ir veikušas vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu pamatlēmuma prasības. Šā ziņojuma novēlota sagatavošana ir saistīta ar to, ka Komisija pamatlēmumā sākotnēji noteiktajā termiņā saņēma nelielu skaitu paziņojumu (tikai divus).

Pēc būtības pamatlēmumi ir dalībvalstīm saistoši attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet īstenošanas formu un metožu izvēle paliek dalībvalstu iestāžu ziņā. Neatkarīgi no izdarītās izvēles formas ir jāievēro skaidrības, tiesiskās noteiktības un efektivitātes principi. Pamatlēmumiem nav tiešas ietekmes. Tomēr atbilstīgas interpretācijas princips ir saistošs attiecībā uz pamatlēmumiem, kas pieņemti Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļas kontekstā¹.

2. NOVĒRTĒJUMS

Īstenošanas vispārīgie aspekti

Katra dalībvalsts izvēlējās atšķirīgu metodi pamatlēmuma transponēšanai savos tiesību aktos.

Austrija transponēja pamatlēmumu federālajā likumā par tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās ar ES dalībvalstīm. Šajā likumā ir transponēti arī citi pamatlēmumi par sadarbību krimināllietās. Transponējot ir saglabāta lielākā daļa pamatlēmuma vissvarīgāko elementu, bet ir arī daži izlaidumi.

Čehija izdarīja izmaiņas kriminālprocesa kodeksā. Transponēšana veikta ļoti rūpīgi, un ir ietverti visi svarīgie pamatlēmuma noteikumi.

Vācija īstenoja pamatlēmumu, izdarot grozījumus un papildinājumus federālajā likumā par starptautisko juridisko palīdzību krimināllietās. Bez grozīto noteikumu konsolidētas versijas dažkārt ir grūti novērtēt, vai īstenošana veikta pilnībā un pareizi. Šķiet, ka nav pienācīgi transponēti daži būtiski pamatlēmuma principi (piemēram, tiešās saziņas princips).

Dānija. Dānijas īstenošanas tiesību akts stājās spēkā 2005. gada 1. janvārī, t. i., gandrīz divus gadus, pirms Padome pieņēma pašu pamatlēmumu. Dānijas tiesību aktā paredzēti konfiskācijas rīkojumu atzīšanas vissvarīgākie elementi, bet daži mazsvarīgāki ir izlaisti.

Somija. Somijas īstenošanas tiesību akts ir ļoti īss. Šim tiesību aktam raksturīgi tas, ka tā 1. iedaļā iekļauts vispārīgs noteikums, kurā paredzēts, ka tie pamatlēmuma noteikumi, kuriem ir likumdošanas raksturs, ir jāievēro tāpat kā likums, ja īstenošanas tiesību aktā nav noteikts citādi. Šāds noteikums var radīt skaidrības un tiesiskās noteiktības trūkumu juristu vidū, jo viņiem ir labi jāpārzina pats pamatlēmums un tas tieši jāpiemēro. Somijas transponēšanas tiesību aktā tiek pievērsta uzmanība tikai dažiem jautājumiem, piemēram, lēmuma par konfiskācijas rīkojuma atzīšanu pārsūdzēšanai. Attiecībā uz lielāko daļu citu noteikumu īstenošanas tiesību aktos ir atsauces uz šo vispārīgo noteikumu. Tāpēc ir diezgan grūti novērtēt transponēšanas pakāpi. Ņemot vērā vispārīgo noteikumu, Somijas veikto transponēšanu formāli var uzskatīt par apmierinošu. Tomēr šā ziņojuma skaidrības nolūkā gadījumos, kad transponēšanas tiesību aktā nav ietverti īpaši noteikumi par dažiem elementiem, ziņojumā konstatēts, ka Somija nav transponējusi minētos elementus.

Īrija paziņojumam nepievienoja transponēšanas tiesību aktu. Pamatlēmums transponēts krimināltiesību savstarpējās palīdzības aktā 2008. gadā. Transponēšanas tiesību akta teksta lielākā daļa neatbilst pamatlēmumam, un tajā ir izlaisti vairāki svarīgi savstarpējās atzīšanas noteikumi un pamatprincipi. Tiesību aktā nav iekļauti, piemēram, tādi principi kā tiešā saziņa

¹ Eiropas Kopienų Tiesas 2005. gada 16. jūnija spriedums, lieta C-105/03 *Pupino*, OV L 292, 15.11.2006., 2. lpp.

un atzīšana bez turpmākām formalitātēm, dubultās sodāmības pāraužu atcelšana attiecībā uz 32 nodarījumiem, neatzīšanas iemesli, izpildes atlikšanas iemesli vai tiesības uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Tomēr tajā ietverti citi aspekti, kas nav noteikti pamatlēmumā, piemēram, procenti par nesamaksātajām summām vai īpašuma pārdošanas procedūras, vai brīvības atņemšana pēc noklusējuma.

Ungārija īstenoja pamatlēmumu ar aktu par sadarbību krimināllietās ar Eiropas Savienības dalībvalstīm. Īstenošana veikta apmierinoši.

Latvija izdarīja grozījumus Latvijas kriminālprocesa likumā. Latvijas veiktā transponēšana ir tikai daļēja, jo izlaisti daži pamatlēmuma elementi.

Nīderlande transponēja pamatlēmumu, izdarot grozījumus savstarpējās atzīšanas un kriminālsankciju piemērošanas aktā. Transponētajā tiesību aktā ir ietverti visi svarīgie pamatlēmuma elementi, līdz ar to transponēšana ir apmierinoša.

Polija izdarīja grozījumu kriminālprocesa kodeksā, iekļaujot tajā nodaļu par konfiskācijas rīkojumu savstarpējo atzīšanu. Transponētajā tiesību aktā ir ietverti vissvarīgākie elementi.

Portugāle pieņēma īpašu tiesību aktu, ar kuru īsteno vienīgi šo pamatlēmumu, un neapvienoja to ar citiem pamatlēmumiem par savstarpējo atzīšanu. Šis tiesību akts ir ļoti detalizēts, tajā ievērota pamatlēmuma struktūra un transponēti visi tā svarīgie elementi. Tādējādi transponēšana ir apmierinoša.

Rumānija izdarīja grozījumus likumā par tiesu iestāžu starptautisko sadarbību krimināllietās. Rumānijas veiktā transponēšana ir ļoti detalizēta; tajā ir ietverti visi svarīgie pamatlēmuma noteikumi, tādējādi transponēšana ir apmierinoša.

Slovēnija transponēja pamatlēmumu aktā par sadarbību krimināllietās ar ES dalībvalstīm. Tiesību akta transponēti visi savstarpējās atzīšanas instrumenti. Vispārīgajā iedaļā ir ietverti vispārīgi principi, piemēram, savstarpējās atzīšanas princips, pēc tam seko atsevišķas nodaļas, kurās skarta dažādu lēmuma formu savstarpējā atzīšana. Iedaļā par konfiskācijas rīkojumu savstarpējo atzīšanu transponēti visi pamatlēmuma svarīgie elementi, tāpēc var uzskatīt, ka transponēšana veikta labi.

1. pants. Mērķis

Pamatlēmuma 1. panta 1. punktā noteikts tā vispārīgais mērķis. Šis punkts nav jātransponē, ja tā mērķis ir pietiekami skaidrs no īstenošanas tiesību akta konteksta.

Austrija, Somija, Nīderlande, Čehija un Portugāle savos transponēšanas valsts tiesību aktos iekļāva vispārīgo mērķi. Citas dalībvalstis (Īrija, Latvija, Polija, Rumānija, Slovēnija, Vācija, Dānija un Ungārija) šo punktu neiekļāva.

Pamatlēmuma 1. panta 2. punktā noteikts, ka šis pamatlēmums neietekmē pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kas noteikti Līguma 6. pantā, un jebkādas tiesu iestāžu saistības šajā sakarā saglabājas.

Šis noteikums atspoguļo visu dalībvalstu vispārīgu pienākumu, līdz ar to tā transponēšana varētu būt nevajadzīga. Dalībvalstis nepārprotami drīkst paredzēt šo pienākumu savos īstenošanas tiesību aktos.

Saskaņā ar dalībvalstu lielākās daļas viedokli šo pantu nav nepieciešams transponēt. Dažas dalībvalstis (Austrija, Somija) transponēja šo pienākumu kā papildu pamatojumu atteikumam.

2. pants. Definīcijas

Pamatlēmuma 2. pantā dotas tādu terminu definīcijas kā “izdošanas valsts” un “izpildes valsts”, “konfiskācijas rīkojums”, “īpašums”, “noziedzīgi iegūti līdzekļi”, “izmantotie nozieguma rīki” un “kultūras priekšmeti”. Pamatlēmuma īstenošana ietver izvērtējumu par to, vai ir nepieciešams visas definīcijas transponēt valsts tiesību aktā. Tomēr dalībvalstīm jāpārlicinās par to, vai veiktā transponēšana valsts tiesību aktos nav pretrunā pamatlēmuma mērķiem. Tas, ka vispār nav dažu definīciju, var radīt noteiktības trūkumu, piemēram, “konfiskācijas rīkojuma” definīcija jāīsteno tā, lai nodrošinātu, ka citas valsts lēmums ir atpazīstams neatkarīgi no juridiskā instrumenta, ko izmanto dalībvalstī, kura to pieņēmusi, jo dalībvalstīs ir ļoti atšķirīga attiecīgā terminoloģija.

Austrija norādīja, ka tā ir transponējusi definīcijas, bet nepievienoja attiecīgās tiesību aktu daļas. Austrijas tiesību aktu attiecīgajā iedaļā dota tikai daļēja “konfiskācijas rīkojuma” definīcija, jo nav norādīts, ka tas ir tiesas galīgais lēmums. Polija norādīja, ka tā ir transponējusi definīcijas, bet atsauces tiesību aktā (kas nebija pievienots paziņojumam) nav nevienas definīcijas.

Austrija, Nīderlande, Portugāle un Rumānija ir iekļāvušas visus šos terminus. Dažas dalībvalstis (Īrija, Slovēnija, Dānija, Čehija un Ungārija) ir transponējušas tikai dažas definīcijas, piemēram, “konfiskācijas rīkojuma” definīciju. Citas dalībvalstis (Latvija, Somija, Vācija un Polija) vietējos tiesību aktos nav transponējušas nevienu definīciju, kas var izraisīt zināmu neskaidrību par juridiskā instrumenta piemērošanas jomu.

3. pants. Kompetento iestāžu noteikšana

Saskaņā ar šo pantu dalībvalstīm ir jāpaziņo Padomes Ģenerālsekretariātam un Komisijai, kuras valsts iestādes ir kompetentas saskaņā ar pamatlēmumu. Ja tas ir vajadzīgs iekšējās sistēmas organizācijas dēļ, dalībvalstis var izraudzīties vienu vai vairākas centrālās iestādes, kas ir atbildīgas par lēmumu administratīvo pārsūtīšanu un saņemšanu un palīdzības sniegšanu kompetentajām iestādēm.

Dažās dalībvalstīs iestādes, kas kompetentas izdot vai izpildīt lēmumus, ir valstu tiesas (Austrijā, Čehijā, Īrijā, Ungārijā, Latvijā, Polijā, Portugālē, Slovēnijā un Rumānijā) vai prokuratūra pēc teritorijas. Citās dalībvalstīs par izdošanas un izpildes iestādi ir noteikta centrālā iestāde. Tā tas ir Somijas (Juridiskās reģistrācijas centrs), Dānijas (Tieslietu ministrija) un Nīderlandes gadījumā (valsts prokurors, kas atrodas *Leeuwarden*).

Centrālā iestāde dokumentu pārsūtīšanai ir noteikta Čehijā, Īrijā, Latvijā, Polijā un Slovēnijā (Tieslietu ministrija). Rumānija par centrālo iestādi palīdzības sniegšanai un dokumentu pārsūtīšanai gadījumos, kad nav iespējama tieša saziņa, noteica Tieslietu ministriju. Latvijas transponēšanas tiesību aktā par kompetentajām iestādēm ir noteiktas tiesas, bet svarīga loma piešķirta arī Tieslietu ministrijai, kura, pirms nosūtīt konfiskācijas rīkojumu izpildei tiesai, nosaka, vai ir pamatojums atteikumam. Arī Īrija piešķir svarīgu lomu centrālajai iestādei, kura lemj par to, vai nosūtīt Augstākajai tiesai konfiskācijas pieprasījumu, kas saņemts no citas dalībvalsts. Šāds noteikums neatbilst tiešās saziņas principam starp kompetentajām iestādēm un tīri administratīvajai lomai, kas centrālajām iestādēm paredzēta 3. pantā.

4. pants. Konfiskācijas rīkojumu nosūtīšana

Saskaņā ar šo pantu, ja konfiskācijas rīkojums attiecas uz naudas summu, attiecīgo lēmumu kopā ar apliecināšu dokumentu var nosūtīt tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kurā fiziskai vai juridiskai personai, attiecībā uz kuru izdots konfiskācijas rīkojums, ir īpašumi vai ienākumi. Ja konfiskācijas rīkojums attiecas uz konkrētu īpašuma daļu, rīkojumu var nosūtīt tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā atrodas īpašums. Šajā pantā ir ietverts tiešās saziņas princips starp kompetentajām iestādēm. Ja konfiskācijas rīkojuma atzīšana nav iestādes kompetencē, tā *ex officio* nosūta rīkojumu kompetentajai iestādei.

Čehija, Ungārija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija un Nīderlande savos īstenošanas tiesību aktos ir transponējušas visus 4. panta elementus. Austrija, Dānija un Latvija šo noteikumu ir ieviesušas tikai daļēji. Somija nav transponējusi šo pantu, jo tā transponēja vispārīgu noteikumu, kurā paredzēts, ka tie pamatlēmuma noteikumi, kuriem ir likumdošanas raksturs, ir jāievēro tāpat kā likums (skatīt transponēšanas vispārīgos aspektus). Īrija un Vācija nav transponējušas šo pantu.

Tiešās saziņas principu ir īstenojušas Nīderlande un Dānija, kur centrālā iestāde vienlaikus ir arī izdošanas un izpildes kompetentā iestāde, kura tieši sazinās ar citu valstu kompetentajām iestādēm. Šo principu ir īstenojusi arī Austrija, Čehija, Polija, Portugāle, Rumānija un Slovēnija. Austrija un Slovēnija ir paredzējušas tiešu saziņu starp kompetentajām iestādēm, bet tiesai, kura izdod rīkojumu, pirms nosūtīt pieprasījumu uz citu dalībvalsti, jādod iespēja valsts prokuratūrai sniegt atzinumu, bet attiecīgajām personām – iespēja sniegt savus komentārus.

Latvija nav īstenojusi tiešās saziņas principu, jo Tieslietu ministrija ir iestāde, kura ne tikai nosūta un saņem konfiskācijas rīkojumus, bet arī lemj par to, vai konfiskācijas rīkojumus pārsūtīt kompetentajām iestādēm, un par to, vai ir pamatojums atteikumam. Īrija nav īstenojusi tiešās saziņas principu, jo kompetentā tiesa nosūta konfiskācijas rīkojumu ģenerālprokuroram, kurš lemj par to, vai konfiskācijas rīkojums tiks pārsūtīts centrālajai iestādei nosūtīšanai uz citu dalībvalsti. Vācija šo principu neierakstīja valsts tiesību aktos.

5. pants. Konfiskācijas rīkojumu nosūtīšana uz vienu vai vairākām izpildes valstīm

Parasti konfiskācijas rīkojumu vienlaikus var pārsūtīt tikai vienai izpildes valstij. Pamatlēmuma 5. panta 2. un 3. punktā noteikti šā noteikuma izņēmumi gadījumos, kad dažādas īpašuma daļas atrodas dažādās izpildes valstīs, kur konfiskācija ir saistīta ar darbībām vairāk nekā vienā izpildes valstī, vai īpašuma konkrēta daļa atrodas vienā no divām vai vairākām norādītajām izpildes valstīm. Konfiskācijas rīkojumu attiecībā uz naudas summu var pārsūtīt vairāk nekā uz vienu izpildes valsti, kurā šis īpašums nav iesaldēts vai kurā īpašuma vērtība varētu būt nepietiekama rīkojuma izpildei.

Austrija, Čehija, Ungārija, Nīderlande, Polija, Portugāle, Slovēnija un Rumānija ir pilnībā transponējušas šo pantu.

Latvija un Vācija ir daļēji transponējušas šo pantu. Dānija norādīja, ka šis noteikums nav jātransponē. Somija un Īrija nav transponējušas šo pantu.

6. pants. Noziedzīgi nodarījumi

Šajā pantā ir sniegts to noziedzīgo nodarījumu saraksts, kas ir pamats lēmumu atzīšanai un izpildei, nepārbaudot dubulto sodāmību, ja šie nodarījumi ir sodāmi izdošanas dalībvalstī ar brīvības atņemšanu, kuras maksimālais termiņš ir vismaz trīs gadi. Izpildes dalībvalsts var piemērot minēto pārbaudi visiem pārējiem nodarījumiem. Sarakstā ir 32 noziedzīgi

nodarījumi, kas uzskaitīti arī citos pamatlēmumos. Nodarījumu juridiskā kvalificēšana ir vienīgi izdošanas dalībvalsts ziņā.

Čehija, Dānija, Latvija, Portugāle, Rumānija un Slovēnija ir ieviesušas šo noteikumu, pilnībā ievērojot pamatlēmumu. Šīs dalībvalstis noziedzīgo nodarījumu sarakstu tieši iekļāva transponēšanas tiesību aktā. Austrija, Ungārija, Nīderlande, Vācija un Polija norādīja, ka tās ir iekļāvušas šo noziedzīgo nodarījumu sarakstu, bet attiecīgo tiesību aktu nepievienoja paziņojumam. Tādējādi nav iespējams novērtēt šo valstu veikto transponēšanu. Somija nav ieviesusi šo noteikumu, bet ieviesa vispārīgu noteikumu par šā pamatlēmuma “tiešu piemērošanu” (skatīt vispārīgo piezīmi). Īrija šo noteikumu nav ieviesusi, un saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem neatzīst konfiskācijas rīkojumus par nodarījumiem, kuri nav noziedzīgi nodarījumi Īrijā. Tas ir pretrunā pamatlēmuma 6. pantam.

7. pants. Atzīšana un izpilde

Saskaņā ar 7. pantu konfiskācijas rīkojumu atzīst bez papildu formalitātēm un nekavējoties veic visus tā izpildei vajadzīgos pasākumus. Īstenošanas tiesību akti, kuros kompetentajai iestādei paredzēts pienākums visos gadījumos sasaukt uzklauššanu, pilnībā neatbilst 7. pantam, jo uzklauššana parasti nozīmē ievērojamu formalitāti.

Čehija, Polija, Rumānija un Slovēnija īstenoja šo noteikumu, bet noteica pienākumu visos gadījumos sasaukt atklātu uzklauššanu. Ņemot vērā šāda veida izpildes valstīm raksturīgo vispārīgo formalitāti, minētā uzklauššana pilnībā neatbilst pamatlēmumam.

Somija īstenošanā ir paredzējusi atklātas uzklauššanas iespēju gadījumos, kad varētu tikt izdarīta atsauce uz dažiem no neatzīšanas iemesliem. Minētais noteikums, šķiet, atbilst pamatlēmumam, jo lēmums sasaukt uzklauššanu ir jāpieņem katrā gadījumā atsevišķi, ja izpildiestāde uzskata, ka tā varētu piemērot neatzīšanas iemeslu, un šai nolūkā ir vajadzīga pušu uzklauššana.

Latvija īstenoja šo noteikumu, konfiskācijas rīkojumu atzīšanai nosakot rakstisku procedūru.

Austrija paredz iespēju attiecīgajai personai sniegt komentārus par izpildes nosacījumiem, ja šo personu ir iespējams izsaukt uz Austrijas teritoriju.

Dānija, Ungārija, Nīderlande un Portugāle īstenoja šo noteikumu, neminot īpašas atzīšanas procedūras (piemēram, vai atklāta uzklauššana ir iespējama vai obligāta, vai arī nav paredzēta).

Vācija pieprasa, lai kompetentā iestāde (prokuratūra pēc teritorijas) notiesātajai personai, kā arī jebkurai citai iesaistītajai personai, dod iespēju izteikt iebildumus. Tiesību aktā arī paredzēta tiesas iejaukšanās, saņemot kompetentās iestādes pieteikumu; šī iestāde līdz ar to nevar pati veikt visus pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai izpildītu konfiskācijas rīkojumu, kā paredzēts 7. pantā.

Īrija ir daļēji transponējusi šo noteikumu, bet īstenošanas tiesību aktā nav noteikts, ka konfiskācijas rīkojuma atzīšanai un izpildei ir jānotiek bez papildu formalitātēm.

Dalībvalstis kopumā nav norādījušas izpildes termiņu.

Deklarāciju saskaņā ar pamatlēmuma 7. panta 5. punktu iesniedza šādas valstis: Austrija, Luksemburga, Polija un Slovēnija neatzīs un neizpildīs konfiskācijas rīkojumus, ja konfiskācija ir noteikta atbilstīgi izdošanas valsts tiesību aktu noteikumiem, kas saistīti ar

paplašinātajām konfiskācijas pilnvarām (2. panta d) punkta iv) daļa). Polija šo ierobežojumu tieši iekļāva transponēšanas tiesību akta tekstā.

8. pants. Neatzīšanas un neizpildīšanas iemesli

Pamatlēmuma 8. pantā ir paredzēti vairāki iemesli, kas var būt neatzīšanas un neizpildīšanas pamatā. Visi šajā pantā minētie iemesli ir fakultatīvi dalībvalstīm, kuras var izvēlēties, vai tos īstenot, vai nē, ka arī piemērot stingrākus nosacījumus par tiem, kas izklāstīti šajā noteikumā². Īstenošanas gadījumā neatzīšanas iemesli ir jāieraksta vietējos tiesību aktos kā fakultatīvi kompetentajai iestādei (“Izpildes dalībvalsts kompetentā iestāde var atteikties atzīt...”). Tā kā tā ir atkāpe no savstarpējās atzīšanas vispārīgā principa, iemeslu saraksts ir izsmeļošs, un tādējādi dalībvalstis nevar savos īstenošanas tiesību aktos iekļaut neatzīšanas papildu iemeslus.

Dalībvalstis ir ieviesušas šādus neatzīšanas iemeslus:

- nav uzrādīts apliecināošs dokuments, tas ir nepilnīgs vai acīm redzami neatbilst lēmumam (kā fakultatīvu transponējušas Vācija, Polija, Portugāle un Rumānija; kā obligātu transponējušas Austrija, Čehija, Dānija, Latvija un Nīderlande; kā daļēji obligātu un daļēji fakultatīvu transponējusi Ungārija);
- *ne bis in idem* (kā fakultatīvu transponējušas Polija, Portugāle un Rumānija) kā obligātu transponējušas Austrija, Čehija, Dānija, Ungārija, Latvija, Nīderlande un Slovēnija; kā daļēji fakultatīvu un daļēji obligātu transponējusi Dānija);
- dubultās sodāmības princips (kā fakultatīvu transponējušas Polija un Dānija; kā obligātu transponējušas Austrija, Čehija, Vācija, Ungārija, Nīderlande, Rumānija, Latvija un Slovēnija);
- imunitāte (kā fakultatīvu transponējušas Portugāle un Rumānija; kā obligātu transponējušas Austrija, Čehija, Dānija, Ungārija, Latvija, Nīderlande un Slovēnija);
- lietā iesaistītās personas tiesības (kā fakultatīvu transponējušas Polija, Portugāle un Rumānija); kā obligātu transponējušas Austrija, Čehija, Dānija, Nīderlande un Slovēnija; nav transponējušas Ungārija un Latvija);
- attiecīgā persona personīgi neieradās un to nepārstāv juriskonsults tiesas procesā (kā fakultatīvu transponējušas Polija, Portugāle un Rumānija; kā obligātu transponējušas Austrija, Čehija, Vācija, Dānija, Ungārija, Latvija, Nīderlande un Slovēnija);
- teritorialitātes princips (kā fakultatīvu transponējušas Čehija, Ungārija, Nīderlande, Polija, Portugāle un Rumānija; kā obligātu transponējušas Austrija un Slovēnija; kā daļēji fakultatīvu un daļēji obligātu transponējušas Vācija un Dānija, nav transponējusi Latvija);
- konfiskācija atbilstīgi paplašinātajām konfiskācijas pilnvarām (kā fakultatīvu transponējušas Dānija un Nīderlande, kā obligātu transponējušas Austrija, Čehija un Polija, nav transponējušas Ungārija, Rumānija, Slovēnija un Latvija);

² Eiropas Kopienu Tiesas 2009. gada 6. oktobra spriedums, lieta C-123/08 *Wolzenburg*, [OV C 116, 9.5.2008., 18. lpp.](#)

- izpildei ir iestājies noilgums (kā fakultatīvu transponējušas Vācija, Dānija, Polija, Portugāle un Rumānija; kā obligātu transponējušas Austrija, Latvija, Nīderlande un Slovēnija);
- Somija nav transponējusi nevienu no neatzīšanas iemesliem, kas paredzēti pamatlēmumā, bet ir noteikusi, ka tie pamatlēmuma noteikumi, kuriem ir likumdošanas raksturs, ir jāievēro tāpat kā likums.
- Īrija nav transponējusi nevienu no neatzīšanas iemesliem, kas paredzēti pamatlēmumā.

Papildu iemesli, ko noteikušas dalībvalstis

- **Austrija** pievienoja šādus neatzīšanas papildu iemeslus: personai ir piešķirta amnestija vai apžēlošana; lēmums izdots, pārkāpjot pamattiesības, kas iekļautas LES 6. pantā; noziedzīgā nodarījuma juridiskā klasifikācija ir nepārprotami kļūdaina vai arī attiecīgā persona apliecina, ka konfiskācijas rīkojums jau ir izpildīts.
- **Čehija** iekļāva vairākus papildu obligātos iemeslus: īpašums nav konfiscējams saskaņā ar citiem tiesību aktiem; īpašums jau ir konfiscēts, nozudis vai nav atrodams; spriedums jau ir izpildīts citā dalībvalstī; personai ir piešķirta amnestija vai apžēlošana, rīkojuma izpilde būtu pretrunā būtiskiem Čehijas konstitucionālajiem principiem.
- **Vācija** iekļāva divus fakultatīvus neatzīšanas iemeslus, proti, ja tiem pašiem aktīviem ir piemērojams Vācijas konfiskācijas vai atsavināšanas rīkojums un kādas trešās dalībvalsts konfiskācijas vai atsavināšanas rīkojums, abos gadījumos piemēro nosacījumu, ka sabiedrības interesēs ir dodama priekšroka otrajam pasākumam (pamatlēmumā ir paredzēta tikai pirmā situācija, un tā 10. pantā noteikts, ka kompetentā iestāde šādos gadījumos var atlikt konfiskācijas pasākuma izpildi, bet nevar atteikties to izpildīt).
- **Dānija** iekļāva šādus obligātos iemeslus: attiecīgā persona ir apžēlota par Dānijā izdarītu nodarījumu; ir pamats uzskatīt, ka rīkojums ticis izdots, lai veiktu personas vajāšanu vai sodīšanu dzimuma, rases, reliģijas, etniskās izcelsmes, valstiskās piederības, valodas, politisko uzskatu vai seksuālās orientācijas dēļ.
- **Somija** ir pievienojusi vienu obligātu iemeslu: ja ir pamatots iemesls aizdomām, ka ar šo procedūru tiek pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu un rīkojuma izpilde būtu pārmērīga.
- **Ungārija** ir minējusi šādus papildu obligātos iemeslus: noziedzīgais nodarījums, kas ir lēmuma pamatā, ietilpst Ungārijas jurisdikcijā (Kriminālkodeksa 3. un 4. pants); uz noziedzīgo nodarījumu attiecas amnestija saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem.
- **Latvija** kā obligātus iemeslus ir pievienojusi šādas četras situācijas: rīkojuma izpilde Latvijā nav iespējama; persona nav sasniegusi minimālo vecumu, no kura iestājas kriminālatbildība; pastāv iemesls uzskatīt, ka sods ir uzlikts rases, ticības, etniskās izcelsmes, dzimuma vai politisko uzskatu dēļ; un tas, ka lēmuma izpilde būtu pretrunā Latvijas tiesību sistēmas pamatprincipiem.
- Papildu fakultatīvie iemesli, ko noteikusi **Polija**: nodarījuma izdarītājs nav pakļauts Polijas jurisdikcijai; attiecībā uz nodarījumu ir piešķirta amnestija.

- **Rumānija** iekļāva vienu fakultatīvu papildu iemeslu: konfiskācijas rīkojuma izpilde būtu konstitucionālo principu pārkāpums.
- **Slovēnija** iekļāva šādus obligātos iemeslus: subjekti ir Slovēnijas kultūras mantojuma sastāvdaļa; personai ir piemērota amnestija vai apžēlošana; konfiskācija ir noteikta ar lēmumu, kuru saskaņā ar Slovēnijas tiesību aktiem nevar pieņemt kriminālprocesā; pastāv objektīvi iemesli uzskatīt, ka lēmums ticis izdots, lai veiktu personas sodīšanu rases, dzimuma, politisko vai reliģisko uzskatu dēļ.
- **Portugāle** un **Īrija** ir vienīgās dalībvalstis, kuras nav iekļāvušas nevienu neatzīšanas papildu iemeslu.

Neatzīšanas papildu iemeslu lielais skaits, ko noteikušas dalībvalstis, skaidri parāda, ka 8. panta īstenošana ir ļoti neapmierinoša. Dalībvalstīm ir jāizpilda pamatlēmums, nosakot vienīgi tos neatzīšanas iemeslus, kas ir paredzēti pamatlēmumā. Visi papildu iemesli ievērojami ierobežo savstarpējās atzīšanas principa praktiskās piemērošanas jomu, un tādējādi tie neatbilst pamatlēmuma mērķim, garam un burtam.

9. pants. Izpildes valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļi pret atzīšanu un izpildi

Šajā pantā ir paredzēts pienākums izpildes valstij nodrošināt, lai ieinteresētajām personām ir tiesiskās aizsardzības līdzekļi pret lēmuma par konfiskācijas rīkojuma atzīšanu un izpildi. Nosacījumi prasības iesniegšanai nedrīkst būt mazāk labvēlīgi nekā nosacījumi, ko piemēro līdzīgām prasībām, kas ir tikai vietējas dabas. Ar pamatlēmuma 9. panta 2. punktu ir ierobežota iespēja pārskatīt lēmumu izpildes valstī, jo konfiskācijas rīkojuma izdošanas iemeslus var apstrīdēt vienīgi izdošanas valstī.

Lielākā daļa dalībvalstu (Austrija, Čehija, Dānija, Somija, Ungārija, Latvija, Nīderlande, Polija, Portugāle un Slovēnija) ir pareizi transponējušas šā panta pirmo daļu. Tomēr dažas dalībvalstis (Austrija, Dānija, Latvija, Nīderlande un Polija) savos tiesību aktos nav iekļāvušas 9. panta 2. punktu. Vienīgi Čehija, Somija, Ungārija, Portugāle un Slovēnija ir transponējušas šo noteikumu, pilnībā ievērojot pamatlēmumu. Rumānija ir transponējusi jebkuras ieinteresētās personas tiesības uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem kā “tiesības uz kompensāciju”, un nav transponējusi 9. panta 2. punktu. Vācija un Īrija nav ieviesušas 9. pantu.

10. pants. Izpildes atlikšana

Kā tūlītējas izpildes principa izņēmumus atlikšanas iemeslus nevajadzētu attiecināt uz gadījumiem, kuri nav paredzēti pamatlēmumā.

Lielākā daļa dalībvalstu (Austrija, Čehija, Vācija, Dānija, Latvija, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija un Slovēnija) ir pareizi transponējušas visus atlikšanas iemeslus vai daļu no tiem, un nav iekļāvušas papildu iemeslus. Somija un Īrija nav transponējušas nevienu atteikuma iemeslu.

Ungārija ir iekļāvusi šādus atlikšanas papildu iemeslus: nav apliecinoša dokumenta, īpašums ir kultūras mantojuma aizsargājama daļa, persona var pierādīt, ka rīkojums jau ir izpildīts. Šāda transponēšana pilnībā neatbilst pamatlēmumam.

11. pants. Vairāki konfiskācijas rīkojumi

Šajā pantā ir noteikti kritēriji, kuri pienācīgi jāizvērtē kompetentajai iestādei, kas izpilda konfiskācijas rīkojumu, pieņemot lēmumu par diviem vai vairākiem konfiskācijas rīkojumiem, kas saņemti vienlaicīgi.

Austrija, Čehija, Ungārija, Latvija, Nīderlande, Portugāle, Rumānija un Slovēnija ir ieviesušas šo pantu. Vācija, Dānija, Somija, Īrija un Polija šo pantu nav transponējušas.

12. pants. Tiesību akti, kas reglamentē rīkojumu izpildi

Saskaņā ar 12. pantu konfiskācijas rīkojumu izpildi reglamentē izpildes valsts tiesību akti. Gadījumos, kad konfiskācija jau ir pilnībā vai daļēji izpildīta, minēto summu pilnībā atskaita no summas, kas konfiscēta izpildes valstī.

Saskaņā ar 12. panta 3. punktu konfiskācijas rīkojumu attiecībā uz juridisku personu izpilda arī tad, ja izpildes valsts neatzīst juridisku personu kriminālatbildības principu.

Pamatlēmuma 12. panta 4. punktā ir noteikts, ka nedrīkst piemērot pasākumus kā alternatīvu konfiskācijas rīkojumam, ja vien izdošanas valsts nav devusi piekrišanu.

Austrija un Nīderlande ir ieviesušas šo pantu pilnībā, bet citas dalībvalstis (Čehija, Vācija, Dānija, Somija, Ungārija, Īrija, Latvija, Polija, Portugāle, Rumānija un Slovēnija) to veikušas tikai daļēji. Galvenokārt šis pants ir īstenots daļēji tādēļ, ka nav transponēts 3. punkts par juridiskām personām. Dažas valstis šajā sakarā ir atsaukušās uz valsts tiesību aktiem (Austrija, Nīderlande un Polija), dažas šo noteikumu nav transponējušas vai nav pievienojušas attiecīgos tiesību aktus (Dānija, Īrija, Somija, Portugāle, Rumānija un Slovēnija). Čehijas tiesību aktos netiek atzīta juridisku personu kriminālatbildība, līdz ar to tie pilnībā neatbilst šim pantam. Tomēr saskaņā ar Čehijas tiesībām daļēji ir iespējams atzīt un izpildīt konfiskācijas rīkojumus attiecībā uz juridiskām personām. Čehija paskaidroja, ka tā pašlaik gatavo jaunus tiesību aktus, ar kuriem Čehijas tiesībās tiks ieviesta koncepcija par juridisku personu administratīvo atbildību par noteikta veida rīcību.

13. pants Amnestija, apžēlošana, konfiskācijas rīkojuma pārskatīšana

Saskaņā ar šo pantu amnestiju un apžēlošanu var piešķirt kā izdošanas valsts, tā arī izpildes valsts, bet tikai izdošanas valsts var lemt par lūgumiem pārskatīt konfiskācijas rīkojumu.

Lai īstenotu šo pantu, dalībvalstis izvēlējās dažādas metodes. Portugāle un Rumānija ievēroja pamatlēmumā izmantoto formulējumu. Dažas dalībvalstis minējušas vienīgi situāciju, kad apžēlošanu vai amnestiju piešķir saskaņā ar to tiesību aktiem (Dānija, Nīderlande, Ungārija un Slovēnija). Latvija ir minējusi situāciju, kad izdošanas dalībvalstī pieņemti lēmumi par amnestiju un apžēlošanu ir saistoši Latvijai. Austrija, Čehija, Dānija, Ungārija un Slovēnija ir transponējušas noteikumu par amnestiju un apžēlošanu kā obligātu iemeslu neatzīšanai, bet Polija – kā fakultatīvu iemeslu neatzīšanai. Attiecībā uz pārskatīšanu Austrija, Čehija, Nīderlande un Portugāle paziņoja, ka šis noteikums nav jātransponē.

Vācija, Somija un Īrija nav transponējušas šo pantu.

14. pants. Konfiskācijas rīkojuma nosūtīšanas sekas

Šajā pantā ir noteikts, ka konfiskācijas rīkojuma nosūtīšana neierobežo izdošanas valsts tiesības pašai izpildīt konfiskācijas rīkojumu. Tomēr tas ir jāsaņemas ar pienākumu izvairīties no riska pārsniegt konfiskācijas rīkojumā noteikto summu.

Austrija, Čehija, Latvija, Nīderlande, Rumānija un Slovēnija ir pilnībā ieviesušas šo pantu; Ungārija, Polija un Portugāle to ir izdarījušas tikai daļēji.

Dānija paziņoja, ka šis noteikums nav jātransponē tās tiesību aktos. Vācija, Somija un Īrija šo pantu nav ieviesušas.

15. pants. Izpildes izbeigšana

Saskaņā ar šo pantu ir nekavējoties jāinformē izpildes valsts kompetentā iestāde par jebkuru lēmumu vai pasākumu, sakarā ar kuru rīkojums vairs nav izpildāms vai izpildes valstij to atsauc jebkura cita iemesla dēļ. Saņemot šādu informāciju, izpildes valsts pienākums ir izbeigt rīkojuma izpildi.

Austrija, Čehija, Dānija, Ungārija, Latvija, Nīderlande, Polija, Portugāle, Slovēnija un Rumānija ir pilnībā transponējušas šo noteikumu. Vācija, Somija un Īrija šo pantu nav ieviesušas.

16. pants. Konfiscētā īpašuma nodošana

Šajā pantā ir paredzēti noteikumi, saskaņā ar kuriem nodod naudu un citu īpašumu, kas iegūts no konfiskācijas rīkojuma izpildes. Šos noteikumus piemēro, ja vien izdošanas valsts un izpildes valsts nav vienojušās citādi.

Šo pantu ir ieviesušas Austrija, Čehija, Dānija, Ungārija, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija un Slovēnija un daļēji arī Vācija.

Latvija ir noteikusi iespēju Tieslietu ministrijai pieņemt lēmumu par izdošanas valsts pieprasījumu attiecībā uz naudas sadalīšanu saskaņā ar pamatlēmumu. Tomēr Latvijas Tieslietu ministrijai nav pienākuma to darīt. Somija un Īrija šo noteikumu nav ieviesušas.

17. pants. Informācija par izpildes rezultātiem

Saskaņā ar šo pantu izpildes valsts kompetentā iestāde nekavējoties informē izdošanas valsts kompetento iestādi par lēmumiem, kas pieņemti saistībā ar atzīšanu vai izpildi.

Austrija, Čehija, Dānija, Ungārija, Latvija, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija un Slovēnija ir pilnībā ieviesušas šo pantu.

Vācija, Somija un Īrija šo pantu nav ieviesušas.

18. pants. Atmaksāšana

Ar šo nosacījumu paredz noteikumus, saskaņā ar kuriem izdošanas valsts atmaksā izpildes valstij naudas summas, kas izmaksātas par zaudējumiem, kas radīti ieinteresētajām personām, izpildot konfiskācijas rīkojumu. Čehija, Dānija, Polija, Portugāle un Rumānija ir ieviesušas šo noteikumu. Somija valsts tiesību aktos ir izdarījusi atsauci uz pamatlēmuma attiecīgo pantu. Austrija, Vācija, Īrija, Ungārija, Latvija, Nīderlande un Slovēnija šo pantu nav ieviesušas.

19. pants. Valodas

Pamatlēmuma 19. pantā ir noteikts, ka apliecinātie dokumenti ir jāiztulko izpildes valsts oficiālajā valodā vai vienā no tās oficiālajām valodām. Tomēr ikviena dalībvalsts var jebkurā laikā deklarēt, ka tā pieņems tulkojumu vienā vai vairākās citās oficiālajās valodās.

Vairākums dalībvalstu pieprasa tulkojumu savā oficiālajā valodā (Austrija, Čehija, Dānija, Īrija, Ungārija, Latvija, Polija, Portugāle un Rumānija). Citas papildus pieņems tulkojumu angļu valodā (Nīderlande un Slovēnija). Somija pieņems apliecinātos dokumentus somu, zviedru vai angļu valodā un citās valodās, ja nav šķēršļu to apstiprināšanai.

20. pants. Izmaksas

Šajā pantā noteikts, ka dalībvalstis nepieprasa viena otram segt izmaksas, kas radušās sakarā ar šā pamatlēmuma piemērošanu. Austrija, Čehija, Nīderlande, Polija, Portugāle un Slovēnija ir ieviesušas šo pantu. To nav izdarījušas Vācija, Īrija, Ungārija, Latvija un Rumānija. Somija valsts tiesību aktos ir izdarījusi atsauci uz pamatlēmuma attiecīgo pantu. Dānija paziņoja, ka šis noteikums nav jātransponē.

3. SECINĀJUMI

Pakāpe, kādā Eiropas Savienības dalībvalstu tiesību aktos ir ieviests Padomes 2006. gada 8. oktobra Pamatlēmums 2006/783/TI, nepārprotami nav apmierinoša. Līdz 2010. gada februāra beigām – piecpadsmit mēnešus pēc pamatlēmumā noteiktā termiņa – tikai 13 dalībvalstis bija ieviesušas pamatlēmumu un informējušas Komisiju (vismaz neformāli).

Valstu īstenošanas noteikumi, kas saņemti no šīm trīspadsmit dalībvalstīm, kopumā ir apmierinoši un var uzskatīt, ka tie atbilst pamatlēmumam, jo īpaši attiecībā uz vissvarīgākajiem jautājumiem, piemēram, uz dubultās sodāmības pārbaūžu atcelšanu un lēmumu atzīšanu bez papildu formalitātēm. Diemžēl neatzīšanas iemeslu analīze liecina, ka gandrīz visas dalībvalstis savos valsts tiesību aktos ir iekļāvušas vairākus papildu iemeslus. Šāda prakse neatbilst pamatlēmumam.

Komisija aicina visas dalībvalstis izskatīt šo ziņojumu un izmantot izdevību sniegt Komisijai un Padomes sekretariātam visas attiecīgās papildu ziņas, lai izpildītu saistības, kas paredzētas pamatlēmuma 22. pantā. Turklāt Komisija aicina tās dalībvalstis, kas ir ziņojušas, ka tās gatavo attiecīgus tiesību aktus, iespējami drīz īstenot un paziņot šos valsts pasākumus.

Šā pamatlēmuma daļēja un nepilnīga transponēšana, ko veikušas dalībvalstis, būtiski kavē pilnībā un efektīvi Eiropas Savienībā piemērot savstarpējās atzīšanas principu. Tas ierobežo tiesu iestāžu lomu finanšu noziegumu apkarošanā, atņemot noziedzniekiem finansiālos labumus, ko tie gūst noziedzīgu darbību rezultātā. Komisija mudina visas tās dalībvalstis, kas to vēl nav izdarījušas, nekavējoties veikt pasākumus, lai pilnībā īstenotu šo pamatlēmumu. Turklāt tā aicina tās dalībvalstis, kuras pamatlēmumu transponējušas nepareizi, piemēram, pievienojot neatzīšanas papildu iemeslus, pārskatīt savus valsts īstenošanas tiesību aktus un pielāgot tos ar pamatlēmuma noteikumiem. Pamatojoties uz viedokļiem par šo ziņojumu, Komisija apsvērs vajadzību pārskatīt šo pamatlēmumu atbilstoši Lisabonas līguma noteikumiem.